

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО–ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
НАН УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА
МАКАРОВА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЮБЛІНСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ІNTAMT (ФРН)
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ І.П. ПРОДІУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ НАУКОВИЙ ПОРТАЛ ОНПУ

МАТЕРІАЛИ І МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В КООРДИНАТАХ
ПАРАДИГМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Харічкову Сергію Костянтиновичу присвячується

**18 вересня 2019 р.
Одеса: ОНПУ 2019**

Матеріали I Міжнародної науково–практичної конференції «Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку» (Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса, 18 вересня 2019). — Одеса: ОНПУ, 2019 – 249 с.

У збірнику наведені матеріали, які докладалися на I Міжнародній науково–практичній конференції «Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку» (Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, 18 вересня 2019) висвітлюються результати науково–методичної роботи Одеського національного політехнічного університету та інших вищих навчальних закладів України та зарубіжжя з питань сучасної економічної теорії, конкурентоздатності на мікро- та макрорівнях економіки, сталого економічного розвитку, а також управління фінансами підприємницьких структур.

Редакційна колегія:

Голова – Оборський Г.О., д.е.н., проф.

Співголови – Філіппова С.В., д.е.н., проф.

Продіус О.І., к.е.н., доц.

Відповідальний секретар – Бровкова О.Г., к.е.н., доц.

Технічні секретарі – Лук'янчук О.М., ст. викладач

Рецензенти:

Буркинський Б.В., д.е.н., проф.

Балан О.С., д.е.н., проф.

Ковтуненко К.В., д.е.н., проф.

Кузьмін О.Є., д.е.н., проф.

Кузнецова І.О., д.е.н., проф.

Парсяк В.Н., д.е.н., проф.

Патрік Едуард, д.т.н., проф.

Садченко О.В., д.е.н., проф.

Слонієц Іоланта, д.е.н., проф.

Студінська Г.Я., д.е.н., доц.

Студінський В.А., д.і.н., к.е.н., доц.

Хлобистов Є.В., д.е.н., проф.

Хрущ Н.А., д.е.н., проф.

Чухрай Н.І., д.е.н., проф.

© Одеський національний політехнічний університет, 2019

СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Д.Л. Яновський, здобувач вищої освіти

О.Є. Бавико, д.е.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

Значна територіальна неоднорідність та відмінність за ступенем сприятливості у веденні господарської діяльності характеризує одну з проблем, що заважають стабільному економічному розвитку сучасних країн. Диференціація економічного простору країни за умовами господарювання має своїм наслідком формування певного числа депресивних територій, що потерпають від нестачі фінансово-матеріальних ресурсів, безробіття, зниження рівня життя, відтоку населення. В якості одного з організаційно-економічних механізмів вирішення проблем відновлення економічного розвитку на депресивних територіях використовується практика створення спеціальних економічних зон (далі – СЕЗ). Економічною основою СЕЗ є пільговий режим оподаткування та спрощені процедури започаткування нових підприємств.

СЕЗ необхідно розглядати, як складовий елемент системи державного регулювання розвитку економічної діяльності, що забезпечує правові основи структурної перебудови економіки в умовах постіндустріальних трансформацій [1-3].

Існують різні визначення СЕЗ, але згідно ст. 1 Закону України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», спеціальну економічну зону слід розуміти як частину території України, на якій запроваджують пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб [4].

Дослідження відносно СЕЗ проводять як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Зокрема, фундаментальні основи розвитку спеціальних економічних зон в Україні закладено в наукових працях таких дослідників, як: Штань М.В. [5], Войцеховська Ю.В., Мавріна А.О., Войцеховська В.В. [6], Чмир О.С. [7], Тоцький В.І. [8], Єгорова О.О. [9]. Оцінка досвіду функціонування СЕЗ не є однозначною. Велика кількість експертів вказує не те, що СЕЗ стають осередками тіньової економіки. Частина дослідників вказує на відсутність позитивних ефектів від СЕЗ в історії незалежної України.

Метою представленого дослідження є аналіз місця та діяльності СЕЗ у національній економіці та визначення організаційних умов для їх подальшого успішного використання в Україні.

Як вважає Штань М.В.: «державна інвестиційна політика в процесі створення та розвитку СЕЗ повинна мати як мінімум тактичний, а оптимально – стратегічний характер, оскільки залучення інвесторів передбачає значні фінансові вкладення, стратегічне коригування інформаційного та законодавчого поля, формування відповідної інвестиційної політики та алгоритму державно-приватного партнерства [5].

В Україні історія функціонування СЕЗ досить непроста. Розчавши роботу у середині 90-х років, вітчизняні СЕЗ переживали різні періоди – надання та скасування пільг, руйнування та відродження – залежно від змін урядів, законодавства тощо. Сучасний стан економічного розвитку України характеризується суттєвим зменшенням бюджетного фінансування інноваційних проектів. І в найближчій перспективі з низки об'єктивних причин не слід очікувати значної активізації інвестиційної активності з боку держави. У цій ситуації актуальним є питання створення сприятливого інвестиційного клімату для іноземних інвесторів, що стане одним з головних чинників економічного зростання нашої держави. Сьогодні обсяги міжнародної співпраці, розміри закордонних інвестицій все ще недостатні і не забезпечують потреби вітчизняної економіки [6].

Основні завдання, що постають перед спеціальною економічною зоною України є: вирішення проблеми зайнятості населення шляхом формування нових робочих місць; активізація зовнішньоекономічних зв'язків тобто покращення зовнішньої торгівлі; створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу в регіоні; розробка системи пільг в регіоні для інвесторів та підприємств; міжнародна кооперація праці; обмін науково-технічними розробками; освоєння прямих іноземних інвестицій [7].

Перевагами СЕЗ над іншими формами господарської діяльності є перш за все те, що в невеликих регіонах, зонах можна швидше адаптувати національні умови підприємницької діяльності до типових умов міжнародної практики і цим самим значно підвищити ефективність використання залученого капіталу. Подруге залучення іноземного капіталу, режим найбільшого сприяння в торгівлі, впровадження новітніх імпорتنих технологій призведуть до позитивних результатів в трансформаційних процесах економіки регіону. У більшості випадків успішними організаціями є ті які створені за участі іноземного інвестора, але для цього вся інформація щодо майбутньої діяльності має бути досконально спланована, опрацьована, розраховано всі показники економічної ефективності в залежності від орієнтації СЕЗ і на основі апробованого матеріалу підготовлений план майбутнього проекту [8].

Використання СЕЗ для вирішення проблем економічного розвитку активно застосовувалось урядом України у період 1995-2000 рр., коли було створено 12 СЕЗ на локальних територіях у 8 регіонах. Відповідно до світової практики, відчутний ефект в масштабах країни настає через 10 років після початку їх застосування. В Україні їх висока ефективність стала очевидною вже в перше десятиріччя їх функціонування.

У наступному періоді відбулося стрімке падіння всіх їх соціально-економічних показників. Основною причиною такої динаміки стали прийняті хибні рішення по зміні умов їх функціонування на підставі поширеної дезінформації щодо низької результативності і бюджетної неефективності СЕЗ та корисливих зловживань їх суб'єктів [9].

Треба зазначити, що інтереси інвесторів часто не збігаються з пріоритетними напрямками розвитку економіки України. Найцікавішими об'єктами для іноземних інвесторів є сільськогосподарська сировина, метал, деревина, продукція хімічної промисловості тощо. Закордонних інвесторів приваблюють насамперед можливості спрощеного, доступного і дешевого українського ринку сировини та висококваліфікованої робочої сили.

Найбільш привабливими для закордонних інвесторів є металургія, фінансова діяльність, хімічна промисловість та виробництво продуктів харчування, тоді як важливі для економічного розвитку галузі – машинобудування, приладобудування, будівництво, транспорт – залишаються недоінвестованими. Дуже слабо інвестуються агросектор та видобувні галузі – 2–3 % (станом на 2016 рік) всіх інвестицій. Простежується також певна територіальна диспропорція в розподілі інвестицій. Найбільша частка інвестицій припадала до цього часу на місто Київ і такі області як Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Львівська, Одеська, Харківська [6].

Для подальшого розвитку необхідно виявити напрями трансформування умов функціонування СЕЗ: застосування СЕЗ у контексті загальної системи організаційно-господарського забезпечення реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій розвитку; удосконалення Закону України «Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», враховуючи набутий досвід функціонування СЕЗ.

Щодо заходів непрямої підтримки у вигляді податкових стимулів слід також розробити законопроект про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення податкових преференцій для суб'єктів господарювання СЕЗ. При цьому до числа основних податкових преференцій варто включити звільнення від сплати податку на прибуток та з обов'язковим спрямуванням вивільнених від оподаткування фінансових ресурсів на спеціальні рахунки з метою їх акумулювання та подальшого спрямування на потреби реалізації проектів [9].

На основі узагальнень визначено, що інвестиційна політика держави є запорукою формування привабливого середовища для підприємницької діяльності. Україна повинна здійснити модернізацію економіки, а тому їй вкрай необхідно активізувати свою участь у конкуренції між країнами за міжнародні потоки капіталу, використовуючи при цьому широкий інструментарій формування сприятливого інвестиційного клімату.

Позитивний досвід інших країн свідчить про великий потенціал розвитку СЕЗ. З цієї метою потрібно сформувати нову концепцію діяльності СЕЗ, яка б опиралась на низку організаційних умов: законодавчо визначені види економічної діяльності і території, що потребують державної підтримки у тому числі шляхом створення СЕЗ; державні гарантії для українських та закордонних інвесторів, що започатковують нові підприємства на території СЕЗ; децентралізація управління соціально-економічними процесами має передбачати можливість для місцевих громад створювати пільгові режими господарювання для інвесторів, чия діяльність пов'язана з вирішенням нагальних питань соціально-економічного розвитку.

Список використаної літератури

1. Бавико О.С. Система державного регулювання розвитку бізнесу / О.С. Бавико // Бізнес-Навігатор. – 2017. – № 43. – С. 61-65.
2. Бавико О.С. Необхідність державного регулювання підприємництва та механізми його здійснення / О.С. Бавико // Ефективна економіка. – 2017. – № 12.
3. Бавико О.С. Управління структурною перебудовою економіки в умовах постіндустріальних трансформацій / О.С. Бавико // Ефективна економіка. – 2014. – № 12.
4. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992 № 2673-ХІІ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>.
5. Штань М.В. Проблеми та перспективи формування офшорних зон в економіці / М.В. Штань // Банківська справа. – 2014. – № 7–8. – С. 20–27.
6. Войцеховська Ю.В. Спеціальні економічні зони: зарубіжний досвід та перспективи в Україні // Ю.В. Войцеховська, А.О. Мавріна, В.В. Войцеховська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління. – 2016. – № 847. – С. 42-48.
7. Чмир О.С. Спеціальні (вільні) економічні зони і території пріоритетного розвитку (наково-методичні аспекти). – К.: НДЕІ Мін. екон. України, 2001. – 274 с.
8. Тоцький В.І. Організаційний розвиток підприємства: навч. посібник / В.І. Тоцький, В.В. Лаврененко. – К.: КНЕУ, 2005. – 247 с.
9. Єгорова О.О. Спеціальні економічні зони України: результати, проблеми та перспективи / О.О. Єгорова // Науковий вісник Херсонського державного університету (Серія «Економічні науки»). – 2014 р. – № 5. – С. 167-173.

СЕКЦІЯ 1	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ: ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА НОВАЦІЇ <i>С.І. Рассадникова</i>	4
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО РЕГІОНУ <i>В.І. Дубницький, Н.Ю. Науменко</i>	7
СЕКЦІЯ 2	
СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	
СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ <i>Д.Л. Яновський, О.С. Бавико</i>	13
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ ТА ІНШИХ ДЕРЖАВАХ <i>М.О. Панченко, О.І. Яковенко</i>	15
СЕКЦІЯ 3	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ <i>А. І. Лівінський, О.В. Решетніченко</i>	18
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ «ЗЕЛЕНОЇ» ЛОГІСТИКИ ТОВАРНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ <i>О.В. Нікішина</i>	21
СЕКЦІЯ 4	
ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ НА МАКРО- ТА МАКРОРІВНЯХ ЕКОНОМІКИ	
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ <i>Л.В. Дейнеко, О.М. Кушніренко, О.О. Ципліцька,</i>	28
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Н.В. Гусаріна, М.М. Кочевой</i>	34
ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЗБУТОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ <i>М.О. Панченко, В.С. Немикіна, І.С. Коротич</i>	37
ПРОБЛЕМИ ВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ <i>О.М. Кравченко, Д.В. Левицький</i>	41
КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ <i>Л.Г. Мельник, О.М. Маценко, Ю.М. Завдов'єва</i>	43
СТИЛЬ КЕРІВНИЦТВА «ABUSIVE SUPERVISION» ЯК ФАКТОР ЗНИЖЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА <i>К.В. Ковтуненко, О.В. Ковальчук</i>	48
МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ У СТРАТЕГІЧНОМУ ПЛАНУВАННІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ <i>І.І. Соколи, О.О. Белозерова, А.І. Сминтина</i>	50
ПІДХОДИ ДО ТРАНСФОРМАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ТИПУ КУЛЬТУРИ ЗНАТЬ ЧЕРЕЗ УПРАВЛІННЯ ЦІННОСТЯМИ ПІДПРИЄМСТВА <i>Г.А. Дорошук, В.В. Чаленко, К.Е. Штольц</i>	55
ПІДБІР ПЕРСОНАЛУ: СУТНІСТЬ, МЕТОДИ, ПРОБЛЕМИ <i>О.М. Лук'янчук, А.Ю. Костова</i>	57
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА <i>М.О. Панченко, А.Є. Гоманюк, О.О. Кравчук</i>	59
БЕНЧМАРКІНГ КАК ІНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ МАЛОГО ПРЕДПРИЯТИЯ <i>Е.В. Станиславик, А.М. Коваленко, А.С. Сокоренко</i>	62
АКТУАЛЬНЫЕ ФАКТОРЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ <i>А.М. Коваленко, Е.В. Станиславик, Е.А. Мельниченко</i>	64
УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА <i>О.І. Продіус, А.С. Шевчук, О.О. Белозьорова</i>	70